

Моцик
Олександр Федорович

Базові засади правового регулювання міжнародної співпраці України в гуманітарній сфері

УДК 327(477:100):341
DOI <https://doi.org/>

Моцик Олександр Федорович
аспірант кафедри політології
та державного управління
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
вул. Шопена 24, Луцьк, Україна

Характер назрілих проблем, що виникають у відносинах між Україною та іншими країнами, актуалізують розгляд таких питань, як гармонізація транскордонного співробітництва, міграційної та візової політики, пошук нових можливостей у розвитку науки, культури тощо. Особливий інтерес тут викликають міждержавні відносини в гуманітарній сфері, оскільки вони безпосередньо торкаються проблем життя, духовного здоров'я та гідності людини. Гуманітарна політика практично всіх країн світу спрямована на захист культурної спадщини як матеріальної, так і духовної, та основана на гуманітарних взаємозв'язках держав і народів світу, їхньої участі в глобалізаційних процесах. З огляду на це у виробленні концептуальних засад сучасної гуманітарної політики України має враховуватися вітчизняний духовно-культурний і міжнародний досвід, проте пріоритетними мають бути національні інтереси. Метою статті є аналіз еволюції прийняття основоположних міжнародних та вітчизняних політико-правових актів, що регулюють міжнародну співпрацю України в гуманітарній сфері. У статті розкривається еволюція та зміст міжнародних та вітчизняних політико-правових актів, які визначають міжнародну співпрацю України в гуманітарній сфері: «Загальна декларація прав людини» (1948 р.); «Міжнародний пакт про громадянські та політичні права» (1966 р.) і два факультативних протоколи до нього; «Міжнародний пакт про економічні соціальні та культурні права» (1966 р.) та факультативний протокол до нього. Перший факультативний протокол, прийнятий в 1966 р., передбачає право на подання петицій; другий факультативний протокол, прийнятий в 1989 р., спрямовано на скасування смертної кари. Розкривається відмінність між двома Пактами. Україна ратифікувала ці пакти в 1973 р. Те саме зробили понад сто інших країн світу, чим зобов'язалися узгодити національне законодавство з міжнародними стандартами. У контексті реалізації міжнародного гуманітарного права здійснено аналіз статей Конституції України, а також низки Законів України: «Про культуру» (2011) «Про освіту» (2017), Указу Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» (2015).

Ключові слова: міжнародне право, гуманітарна сфера політики, Загальна декларація прав людини, міжнародні пакти, Конституція України, закони України.

Вступ. Сучасний міжнародний порядок характеризується зростаючою тенденцією до зближення інтересів держав і народів, зумовлених потребами розвитку, процвітання, а інколи й виживання. Зазначена тенденція унаочнюється в процесах міжнародної інтеграції та глобалізації. Численні проблеми міжнародної політики, економіки, розподілу енергетичних ресурсів, екології, міграції, подолання бідності тощо виходять за межі державних кордонів, перетворюються на глобальні та потребують нагального вирішення. Відповідно, сьогодні держави мають спрямувати свої зусилля на поглиблення та розвиток міжнародного співробітництва, зокрема, в гуманітарній сфері.

Серед іноземних дослідників сфери гуманітарної політики варто виділити таких вчених, як Л. Джеймс, С. Крофт, П. Морган, Т. Терріф, М. Шіхен, які звертають увагу на дію зовнішніх чинників і загроз національній безпеці. У зв'язку з цим в основу їх методологічного підходу покладено аналіз переважно політико-правових аспектів міжнародної, міждержавної гуманітарної взаємодії та загроз, що можуть виникнути у процесі її реалізації [16].

Якісний аналіз Загальної декларації прав людини на предмет її співвідношення із внутрішньодержавним та міжнародним правом здійснив професор міжнародного права Х. Ханнум [11]. З-поміж інших зарубіжних юристів-міжнародників,

сферою дослідження яких були міжнародні механізми захисту прав людини, варто відмітити працю Дж. Крофорда та Ф. Олстона [12].

Проблеми міжнародного гуманітарного права є предметом пильної уваги вітчизняних юристів, політологів, філософів тощо. Серед них слід відзначити праці В. Авер'янова, М. Баймуратова, В. Борденюка, С. Здіорука, Ю. Ключковського, Ю. Ковбасюка, В. Кравченко, В. Кубійди, А. Матвієнка, А. Некряч, М. Пітцика, В. Скуратівського, В. Трощинського, С. Чукута, Ю. Шемшученка й інших. Водночас динаміка міжнародних відносин, загострення гуманітарних проблем в Європі і світі актуалізує потребу подальшого наукового аналізу їх правового регулювання.

Метою статі є аналіз еволюції прийняття основоположних міжнародних та вітчизняних політико-правових актів, що регулюють міжнародну співпрацю України в гуманітарній сфері.

Методи дослідження. Виконання окреслених вище завдань потребувало комплексного використання сукупності принципів, підходів і методів пізнання, визначених специфікою предмета дослідження. Основу роботи становлять універсальні наукові принципи об'єктивності, історизму, системності й комплексності. У роботі застосовано процесуальний, проблемно-хронологічний, політико-правовий, ретроспективний, контент-аналіз й інші методи.

Виклад основного матеріалу. Міжнародне гуманітарне право є похідним від прав і свобод людини, які у широкому контексті забезпечують їй достойне існування й процвітання упродовж усього життя. Витоки цього права містяться у природних правах людини, а також правах, що унормовують життя людини у всіх сферах життєдіяльності: економічній, соціальній, політичній, культурно-духовній і, зрештою, міжнародній.

Сучасне розуміння прав людини склалося після Другої світової війни. У Статуті Організації Об'єднаних Націй, прийнятому в 1945 р., проголошується, що однією з цілей Організації є заохочення і розвиток поваги до прав людини і основних свобод для всіх. Кульмінацією даного процесу стало проголошення Генеральною Асамблеєю ООН Загальної декларації прав людини 10 грудня 1948 р. У цьому документі, проголошеному як «завдання, виконання яких повинні прагнути всі народи і держави», викладається широкий спектр прав, що охоплює всі аспекти життя суспільства. Зокрема, ст. 1 Декларації проголошує, що «...всі люди народжуються вільними й рівними у своїх гідності та правах». Декларація починалася з преамбули, у якій було окреслено загальні засади, що визначають причини її проголошення. Ст. 1 та 2, закладаючи фундамент, наголошують на принципах рівності, свободи, гідності та братерства. Основний текст Загальної декларації прав людини складається із чотирьох блоків. Перший блок (ст. 3-11) проголошує права індивіда на життя й заборону рабства. Другий блок (ст. 12-17 Загальної декларації прав людини) проголошує права індивіда в громадянському й політичному суспільстві. Третій блок (ст. 18-21) проголошує духовні, публічні та політичні свободи віросповідання й свободу асоціацій. Четвертий блок (ст. 22-27) визначає економічні, соціальні та культурні права. Останні три статті Загальної декларації прав людини присвячено обов'язкам індивіда перед суспільством, вони накладають заборону на зловживання правами, що завдає шкоду тій меті, яку заклала в них ООН [15].

Таким чином, Загальна декларація прав людини уперше сформулювала права, які повинна мати кожна людина. Вона складалася із 30 статей, зміст яких було уточнено через інститути міжнародних угод, регіональних та національних конституцій і законів.

Оскільки Декларація – це резолюція Генеральної Асамблеї ООН, а не угода, вона не має прямої зобов'язуючої сили. Однак вона мала велике моральне значення, оскільки містила перше узгоджене на міжнародному рівні визначення прав усіх людей. У Декларації також було безпосередньо закладено основу для структури договорів, які були прийняті в наступні десятиліття. Не менш важливим є і те, що в Декларації зведено воедино різні види прав людини й підкреслюється їх спільність, взаємопов'язаність і взаємозалежність.

Наступним етапом в утвердженні міжнародного права в гуманітарній сфері стало укладання двох договорів: «Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права» [14] та «Міжнародного пакту про громадянські і політичні права» [13] і факультативного протоколу до нього. Процес підготовки юридично обов'язкових документів, що закріплюють права, проголошені в Загальній декларації прав людини, почався відразу ж після її прийняття в 1948 р. На початку пропонувалося розробити єдиний пакт, що охоплював би усі права людини. Однак після тривалих дискусій Генеральна Асамблея запропонувала Комісії з прав людини розробити два окремих документи, вказавши при цьому, що вони повинні містити якомога більше аналогічних положень для «виявлення єдності цілей». Обидва пакти були прийняті Генеральною Асамблеєю в грудні 1966 р. і вступили в силу в 1976 р. Разом із Декларацією вони складають «Міжнародний більш про права людини» [4, с. 26].

Загалом зазначенні документи мають аналогічну структуру і в деяких статтях навіть однакові або дуже схожі формулювання. У преамбулі обох документів визнається взаємозалежність всіх прав людини і вказується, що ідеал в області прав людини може бути здійснений тільки якщо будуть створені такі умови, за яких кожен може користуватися своїми економічними, громадянськими, соціальними, культурними і політичними правами. У першій частині обох Пактів містяться однакові положення про право всіх народів на самовизначення і вільне розпорядження своїми природними ресурсами і багатствами. У другій частині сформульовано загальні положення про заборону дискримінації, утверджується рівність прав чоловіків і жінок щодо користування передбаченими в кожному з Пактів правами, а також окреслюються припустимі обмеження щодо користування такими правами. У частині третій кожного Пакту містяться основні положення, що розвивають права, які прописані у Загальній декларації прав людини.

«Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права» складається з преамбули та 31 статті. Основними правами він закріплював: право на недискримінацію, право на працю, право на справедливі і сприятливі умови праці, профспілкові права, право на соціальне забезпечення, право на захист сім'ї, право на достатній життєвий рівень, право на охорону здоров'я, право на освіту, право на участь у культурному житті тощо.

Його особливим моментом є те, що він зі значним ступенем деталізації розвиває відповідні права Загальної декларації і містить вказівки на необхідні заходи для їх повної реалізації. Зокрема, у розділі про право на освіту Пакт ґрунтується на формулюваннях Загальної декларації прав людини, при цьому ст. 13 і 14 присвячені його різним аспектам і передбачають зобов'язання

щодо забезпечення обов'язкової і безкоштовної початкової освіти і щодо вжиття заходів, спрямованих на поступове введення безкоштовної середньої і вищої освіти. Праву на охорону здоров'я, яке в Декларації трактується як один з аспектів права на достатній життєвий рівень, в Пакті присвячена окрема стаття 12. Вона визначає право на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я та охоплюються такі конкретні питання, як гігієна зовнішнього середовища, епідемічні та професійні хвороби. Ст. 6 про право на працю доповнена ст. 7, в якій йдеться про право на справедливі і сприятливі умови праці, що відповідають вимогам безпеки і гігієни, однакову для всіх можливість просування в роботі й винагорода за святкові дні.

Документ також визнає значну роль міжнародного співтовариства (ст. 2 (1), 11 (2), 15 (4), 22 і 23), що є розвитком принципів, викладених в статтях 22 і 28 Загальної декларації прав людини [14].

У частині четвертій міститься вимога до всіх держав періодично представляти доповіді в Економічну і Соціальну Раду. У 1985 р. Рада заснувала Комітет з економічних, соціальних і культурних прав, доручивши йому отримувати від держав-учасників доповіді про вжиті ними заходи щодо реалізації Пакту і про досягнутий ними прогрес.

Прийнятий 10 грудня 2008 р. резолюцією 63/117 ГА ООН Факультативний протокол до Пакту надає державам-учасницям можливість приймати додаткові процедури. У ньому передбачена повномасштабна процедура прийому та розгляду скарг, включаючи індивідуальні петиції, розслідування та міждержавні суперечки, за умови, що обидві сторони є учасниками Протоколу.

«Міжнародний пакт про громадянські і політичні права» складається з преамбули та 53 статей. У ньому, як і в «Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права», розвиваються громадянські і політичні права, викладені в Декларації, за винятком права володіти майном і права на притулок (якому була окремо присвячена Конвенція про статус біженців 1951 р.). Він містить також додаткові права, наприклад, права осіб, позбавлених волі (ст. 10), і положення про захист національних меншин (ст. 27) [13].

На додаток до ст. 2 (1) і 3 про недопущення дискримінації (які повторюються в ст. 2 (2) і 3 «Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права») ст. 26 передбачає забезпечення рівності перед законом і наявність у людей права без будь-якої дискримінації на рівний захист закону, чинного у відповідній державі. Крім того, в ст. 2 передбачено право на використання ефективного засобу правового захисту в разі порушень прав, закріплених в Пакті, включаючи створення незалежної та неупередженої інстанції, в яку можна звернутися з повідомленнями про такі можливі порушення. Далі Пакт охоплює основні громадянські і політичні

права і свободи. Положення його ст. 25 є гарантією права на вільну участь у веденні державних справ, зокрема, за посередництвом справедливих і періодичних виборів.

У частині четвертій Пакту міститься вимога до всіх держав-учасниць періодично представляти звіти до Комітету з прав людини. Його компетенцію, порядок формування і роботу регламентують ст. 28-45 Пакту. Також встановлено, що Комітет складається з 18 незалежних експертів, які обираються терміном на чотири роки з числа держав-учасників Пакту. Згідно з ст. 40 зазначеного документу Комітет з прав людини розглядає доповіді держав-учасниць про заходи, вжиті для втілення в життя прав і свобод людини, викладених у договорі, а також про прогрес, досягнутий у реалізації цих прав. За певних умов він може також розглядати міждержавні суперечки щодо дотримання учасниками договору своїх зобов'язань по ньому.

Пакт доповнюють два факультативних протоколи, що дозволяють державам прийняти на себе додаткові зобов'язання. Перший факультативний протокол, прийнятий в 1966 р., передбачає право на подання петицій; другий факультативний протокол, прийнятий в 1989 р., спрямовано на скасування смертної кари [9, с. 7-11].

Також слід зазначити відмінність між двома пактами. Вона пов'язана з принципом поступового здійснення, передбаченим в частині другій «Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права». У ст. 2 (1) вказується, що держава-учасник «зобов'язується <...> прийняти в максимальних межах наявних ресурсів заходів для того, щоб забезпечити поступово повну реалізацію визначених прав». Принцип поступового здійснення визнає ті фінансові труднощі, з якими можуть зіткнутися держави-учасники. Разом з тим він також накладає безпосереднє зобов'язання щодо прийняття продуманих, конкретних і цілеспрямованих кроків, спрямованих на повне здійснення прав, закріплених в Пакті [10, с. 195].

Таким чином, ухвалення у 1966 р. зазначених пактів про права людини стало новою віхою в розвитку міжнародного права. Вперше індивід став суб'єктом не тільки внутрішньодержавного, але й міжнародного права. Відповідно до положень пактів всі особи, які проживають у державах-учасниках пактів або на яких поширюється юрисдикція цієї держави, отримують можливість користуватися правами, передбаченими пактами, без розрізнення за ознакою статі, раси, мови, кольору шкіри, релігії, політичних та інших переконань, національного або соціального походження, майнового, станового чи іншого становища. Всі держави-учасники зобов'язані привести національне законодавство у відповідність до норм пактів. Крім того, відповідно до факультативного протоколу до «Пакту про громадянські і політичні права», громадянин будь-якої

держави-учасниці пакту, яка підписала протокол, може звертатися безпосередньо до Комітету з прав людини за захистом своїх прав.

Україна ратифікувала ці пакти в 1973 р. Те саме зробили понад сто інших країн світу, чим зобов'язалися узгодити національне законодавство з міжнародними стандартами. Міжнародно-правові акти отримали верховенство над внутрішнім законодавством, що надало можливість громадянину, чиї громадянські або політичні права порушено, звернутися за захистом безпосередньо до Комітету з прав людини при ООН. Можливим це ставало за умови, якщо було вичерпано можливості захисту, надані національним законодавством. За умови, якщо певне право людини не отримало законодавчого закріплення з боку держави, воно визнається таким на основі міжнародних актів.

Першими нормативними актами, якими незалежна Україна продемонструвала готовність виконувати свої гуманітарні зобов'язання, були «Декларація про державний суверенітет України» від 16 липня 1990 р. [1] і Звернення Верховної Ради України «До парламентів і народів світу» від 5 грудня 1991 р. Цими документами було зазначено, що Україна як суверенна держава «...прагне посісти гідне місце серед демократичних, правових країн світу і ставить собі за мету всебічно забезпечити права і свободи людини і громадянина на рівні загальновизнаних міжнародних принципів, норм і стандартів» [2, с. 4].

Наступними кроками на шляху імплементації міжнародних норм у гуманітарній сфері стало закріплення основних політичних, громадянських, соціальних та економічних прав у Законах України «Про власність», «Про підприємництво», «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про громадянство України», «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», «Про скасування кримінального покарання у вигляді вигнання», «Про правовий статус іноземців» тощо, а також у двосторонніх міжнародних договорах і угодах між Україною та іншими державами.

У листопаді 1995 р. Україна стала членом Ради Європи і таким чином приєдналася до багатосторонніх європейських конвенцій у галузі прав і свобод людини й взяла на себе зобов'язання щодо імплементації їх норм у національне законодавство.

Свідченням сталості гуманітарного розвитку України стало прийняття 28 червня 1996 р. Конституції України. Формулювання прав та свобод людини і громадянина, які були закріплені в Конституції, засвідчили прагнення долучитися до світових гуманітарних стандартів. Основний Закон України імплементував усі основні положення міжнародно-правових актів, що стосувалися прав людини, і які є культурним надбанням людства у гуманітарній сфері. Також було визначено систему прав і свобод у всіх основних сферах – полі-

тичній, громадянській, соціальній економічній і культурній [3].

Процес інтегрування України у європейське співтовариство передусім визначатиметься успішністю імплементації у вітчизняне законодавство основних вимог щодо дотримання прав людини у сфері судочинства, економічних свобод, соціальних гарантій та екологічної безпеки.

Важливим документом, який визначає засади міжнародної співпраці України у гуманітарній сфері став Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р. Зокрема, ст. 11 визначає, що основними засадами зовнішньої політики України у гуманітарній сфері є: пріоритетність національних інтересів; зміцнення міжнародного авторитету України і створення сприятливих зовнішньополітичних умов для розвитку української нації; підтримка інтеграції в загальноєвропейський політичний, правовий, інформаційний та політичний простір; реалізація громадянських норм відповідно до міжнародного законодавства тощо [5].

Напрями міжнародної співпраці України у гуманітарній сфері визначають й інші важливі політико-правові акти. Так, Закон України «Про культуру» (2011) гарантує державне сприяння міжнародному культурному співробітництву (ст. 33). Він передбачає унормування міжнародних культурних зав'язків, а також переміщення культурних цінностей через державний кордон (ч. 2, ст. 2) [7].

Закон України «Про освіту» (2017) наголошує, що «державна політика у сфері освіти формується і реалізується на основі наукових досліджень, міжнародних зобов'язань, вітчизняного та іноземного досвіду...» (ч. 3, ст. 5). [8].

Важливим кроком у напрямі зміцнення гуманітарного складника українського суспільства на сучасному етапі державотворення стало прийняття «Національної стратегії у сфері прав людини», затвердженої Указом Президента України. Відповідно, розпорядженням Кабінету Міністрів України у листопаді 2015 р. було розроблено та затверджено «План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року» [6].

З огляду на викладене можна стверджувати, що в Україні активізувався процес вироблення концептуальних положень на довгострокову перспективу гуманітарного розвитку, що надає можливість визначити стратегію дій у здійсненні реформ на національному рівні, які потребує вітчизняне суспільство. Проте чинна система нормативно-правових актів ще не повністю відповідає актуальним завданням розвитку вітчизняного суспільства на сучасному етапі, тому потребує внесення змін до чинних законодавчих актів та доповнення новими політико-правовими актами в гуманітарній сфері.

Висновки. Отже, головними напрямами міжнародної політики України в гуманітарній сфері

на сучасному етапі має бути приведення у відповідність до потреб сьогодення, визначення концептуальних положень та прийняття стратегії гуманітарного розвитку на довгострокову перспективу, а також перегляд й доповнення новими документами чинної системи законодавчої бази в усіх галузях гуманітарної сфери, які б відповідали міжнародним стандартам та актуальним завданням розвитку українського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Декларація про державний суверенітет України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12> (дата звернення: 19.12.2017).
2. Капіца Ю. Стан та напрями адаптації законодавства України у сфері охорони інтелектуальної власності до законодавства ЄС. *Юридична газета*. 2006. № 8 (68). С. 4.
3. Конституція України: офіційне видання. Київ : Міністерство юстиції України, 2006. 124 с.
4. Олійник А. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні : монографія. Київ : Алерта ; КНТ ; Центр навчальної літератури. 2008. 472 с.
5. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України № 2411-VI від 01.07.2010 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> (дата звернення: 19.12.2017).
6. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України № 501/2015 від 25 серпня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015> (дата звернення: 12.05.2019).
7. Про культуру: Закон України № 2778-VI від 14 грудня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> (дата звернення: 12.05.2019).
8. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 12.05.2019).
9. Система договорів Організації Об'єднаних Націй в області прав человека. Нью-Йорк ; Женева, 2012. 76 с.
10. Тімашов В. *Історико-правовий дискурс становлення і розвитку прав людини. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 18: Економіка і право. 2013. Вип. 23. С. 193-200.
11. Ханнум Х. Статус Всеобщей декларації прав человека во внутреннем и международном праве. URL: <https://studfiles.net/preview/3844049/> (дата звернення: 15.05.2019)
12. *The Future of UN Human Rights Treaty Monitoring* / ed. by Ph. Alston and J. Crawford. Cambridge University Press, 2000, 527 p.
13. *The International Covenant on Civil and Political Rights*. URL: http://www.un.org.ua/images/International_Covenant_on_Civil_and_Political_Rights_CCPR_eng1.pdf (дата звернення: 15.05.2019).
14. *The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*. URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1976/01/19760103%2009-57%20PM/Ch_IV_03.pdf.html (дата звернення: 15.05.2019).
15. *The Universal Declaration of Human Rights*. URL: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html> (дата звернення: 15.05.2019).

16. *Security Studies Today* / by T. Terriff, S. Croft, L. James, P. Morgan. Malden: Polity Press, 1999. 234 p.

REFERENCES:

1. Deklaracija pro derzhavnyj suverenitet Ukrainy [Declaration on State Sovereignty of Ukraine]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
2. Kapica Yu. Stan ta naprjamy adaptacii zakonodavstva Ukrainy u sferi ohorony intelektual'noi vlasnosti do zakonodavstva JeS [Kapitsa Yu. Status and trends of adaptation of Ukrainian legislation in the field of intellectual property protection to EU legislation]. *Jurydychna gazeta*. 2006. № 8 (68). S. 4.
3. Konstytucija Ukrainy: oficijne vydannja [Constitution of Ukraine: an official publication]. Kyi'v : Ministerstvo justycii' Ukrainy, 2006. 124 pp.
4. Olijnyk A. Konstytucijno-pravovyj mehanizm zabezpechennja osnovnyh svobod ljudyny i gromadjanyna v Ukraini : monografija. Kiev: Alert; CST; Center for professional literature. 2008. 472 p.
5. Pro zasady vnutrishn'oi' ta zovnishn'oi' polityky:[On the Principles of Internal and Foreign Policy]: Zakon Ukrainy № 2411-VI vid 01.07.2010 roku. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
6. Pro zatverdzhennja Nacional'noi' strategii' u sferi prav ljudyny: [On Approval of the National Human Rights Strategy]: Ukaz Prezydenta Ukrainy. URL: № 501/2015vid 25 serpnja 2015 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>.
7. Pro kul'turu: [On Culture]: Zakon Ukrainy № 2778-VI vid 14 grudnja 2010 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.
8. Pro osvitu: [On Education]: Zakon Ukrainy № 2145-VIII vid 5 veresnja 2017 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
9. Systema dogovorov Organizacyy Obyedinennykh Nacyj v oblasti prav cheloveka [The United Nations System of Human Rights Treaties]. N'ju-Jork ; Zheneva, 2012. 76 s.
10. Timashov V. Istoryko-pravovyj dyskurs stanovlenja i rozvytku prav ljudyny [Historical and legal discourse on the formation and development of human rights]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M.P. Dragomanova*. Serija 18: Ekonomika i pravo. 2013. Vyp. 23. P. 193-200.
11. Hannum H. Status Vseobshhej deklaracyy prav cheloveka vo vnutrennem y mezhdunarodnom prave [Status of the Universal Declaration of Human Rights in Domestic and International Law] URL: <https://studfiles.net/preview/3844049/>.
12. *The Future of UN Human Rights Treaty Monitoring* / ed. By Ph. Alston and J. Crawford. Cambridge University Press, 2000, 527 p.
13. *The International Covenant on Civil and Political Rights*. URL: http://www.un.org.ua/images/International_Covenant_on_Civil_and_Political_Rights_CCPR_eng1.pdf.
14. *The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*. URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1976/01/19760103%2009-57%20PM/Ch_IV_03.pdf.html.
15. *The Universal Declaration of Human Rights*. URL: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>.
16. *SecurityStudiesToday* / by T. Terriff, S. Croft, L. James, P. Morgan. Malden: Polity Press, 1999. 234 p.

The basic principles of legal regulation of international cooperation of Ukraine in the humanitarian sphere

Mocyk Oleksandr Fedorovych

Postgraduate Student
at the Department of Political Science
and Public Administration
Lesya Ukrainka Eastern European
National University
Shopen str., 24, Lutsk, Ukraine

The nature of the urgent problems that arise in relations between Ukraine and other countries will update the consideration of such issues as harmonization of cross-border cooperation, migration and visa policy, search for new opportunities in the development of science, culture, etc. The inter-state relations in the humanitarian sphere, since they directly affect the problems of life, spiritual health and human dignity are of particular interest here. The humanitarian policy of practically all countries of the world is aimed at protecting cultural heritage, both material and spiritual, and is based on the humanitarian interconnections of states and nations of the world, their participation in the globalization processes. With this in mind, the development of the conceptual foundations of modern humanitarian policy of Ukraine has to take into account domestic spiritual-cultural and international and experience, but national interests should be priorities. The purpose of the article is to analyze the evolution of the adoption of fundamental international and domestic political and legal acts regulating Ukraine's international cooperation in the humanitarian sphere. The article reveals the evolution and content of international and domestic political and legal acts that determine the international cooperation of Ukraine in the humanitarian sphere: "The Universal Declaration of Human Rights" (1948); "International Covenant on Civil and Political Rights" (1966) and two optional protocols; "The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights" (1966) and the optional protocol. The first optional protocol, adopted in 1966, provides for the right to petition; the second optional protocol, adopted in 1989, aims at abolition of the death penalty. The distinction between the two Covenants has been revealed. Ukraine ratified these pacts in 1973. The same was done by more than a hundred other countries of the world, which committed to harmonize national legislation with international standards. In the context of the implementation of international humanitarian law, an analysis of the articles of the Constitution of Ukraine, as well as a number of Laws of Ukraine: "On Culture" (2011) "On Education" (2017), Decree of the President of Ukraine "On Approval of the National Human Rights Strategy" (2015) has been carried out.

Key words: international law, humanitarian sphere of policy, Universal Declaration of Human Rights, international covenants, Constitution of Ukraine, laws of Ukraine.